

**ВАЗОРАТИ МАОРИФИ ЧУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
МАРКАЗИ ЧУМҲУРИЯВИИ ТАЪЛИМИЮ МЕТОДӢ**

**Б. Одинаев
А. Мирзоев
М. Ёров**

РОҲНАМОИ НАҚШАИ ТАЪЛИМ

(барои муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ)

**Зери назари директори Маркази чумхуриявии таълимию методӣ
номзади илмҳои филологӣ Ш. Ёрмуҳамедов**

Душанбе- 2013

Одинаев Б., Мирзоев А. Ёров М. – Роҳнамои нақшай таълим – Душанбе; 2012 - 33 саҳифа

Муҳаррир: Р. Илёсов

Муқарризон: Ф. Асфияева – сармутхассиси Раёсати таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи қасбии

Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон,

З. Шодиева – сардори шуъбаи таҳсилоти олии қасбӣ ва баъдидипломии Маркази ҷумҳуриявии таълимию методии назди Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон

Душанбе- 2013

Сарсухан

Гузаштан ба низоми нави таълим дар оянда яке аз самтҳои асосии ислоҳоти соҳаи таҳсилоти миёнаи касбӣ ба ҳисоб меравад ва талаботи маҳсусро оид ба заминаҳои моддию техникий, таълимий ва илмий тақозо менамояд.
«Консепсияи рушди таҳсилоти касбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон»

Чаҳони муосир дар асри XXI тақозо менамояд, ки мутахассисон дар рӯҳияи эҳтироми принсипҳои гуманистӣ ва демократӣ тарбия ёбанд ва барои ноил гаштан ба мақсадҳои худ волоияти қонунро дар ҳама ҷабҳаҳои демократикунонии ҷамъият риоя намоянд. Самтҳои асосии рушди муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ низ дар доираи ҳамин принсипҳо ба танзим дароварда мешавад.

Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нигоҳи интегратсионӣ бо мамлакатҳои ҷаҳон дар раванди ҳалли масъалаҳои глобалии соҳаҳои иқтисодиёт, сиёsat, равобити фарҳангии илмӣ ҳамкорӣ менамояд ва дар шароити ҳозира онро густариш мебахшад. Аз ин лиҳоз, мутахассисоне, ки дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ тайёр карда мешаванд, бояд қобилияти инкишоф додани ҳама гуна равобит бо ҳама давлатҳои ҷаҳон дар доираи ихтисос ва наздишавии тамаддунро дошта бошанд.

Барои ноил гаштан ба ин мақсад бояд самтҳои асосии рушди муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ дар ояндаи наздик возеху равshan муайян карда шаванд, ки асоситаринашон аз чунин ҳадафҳои стратегӣ иборат мебошанд.

- таҳлил намудани таҷрибаи ҷаҳонӣ гирифтани таҳсилот ва дар ин асос таҳияи модулҳои гуногуни тайёр кардани мутахассисон дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- таҳлили муқоисавии санадҳои меъёрию ҳуқуқии тайёр намудани мутахассисон дар кишварҳои мухталифи ҷаҳон ва дар ин заманаи таҳия намудани талаботи замонавӣ вобаста ба ихтисос ва равияҳо;

- таҳияи меъёрхое, ки мутахассисонро дар бозори озоди меҳнати ҷаҳонӣ тобовар тайёр намоянд;

- таҳияи барномаи мутобиқгардонидашудаи миллии гирифтани таҳсилот дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста аз таҷрибаи ҷаҳонӣ;

- таҳияи маҷмӯи ҳуҷҷатҳои ҳуқуқие, ки барои гирифтани таҳсилоти миёнаи касбӣ мусоидат менамояд (грантҳои давлатӣ, ташкил кардани ҳазинаи маҳсуси тайёр намудани мутахассисон вобаста аз эҳтиёҷот ба онҳо дар вилоятҳо, ноҳияҳо, маҳалҳо ва шаҳрҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон);

- таҳияи маводҳои меъёрию ҳуқуқӣ дар бораи ба тарзи озмун қабул кардани кормандон, дар ин раванд васеъ намудани эҳтимолияти ба кор таъмин намудани ҳатмқунандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ;

- ворид соҳтани тағиироту иловахо ба қонунҳои мавҷудаи соҳаи маориф ва таҳсилоти миёнаи касбӣ;

- тайёр кардани коргарони бошуур бо ихтисоси дорои маҳорати касбӣ, бо донишҳои амиқ ва устувори асосноки илмӣ-истехсолотӣ, тафаккури муосири техникий-иқтисодӣ, саводнокии компьютерӣ, қобилияти ҷисмонӣ ва ҳам зеҳни меҳнатӣ, дар соҳаҳои гуногуни ҳаёти ҷамъиятию давлатӣ, илм ва фарҳанг, маҳорати бомуваффақият аз худ кардани техника ва технологияи нав ва истифодаи он дар амал;

- ташаккули ҷаҳонбинии коргари оянда дар демократикунонии ҷомеаи ҳуқуқбунёд ва дунявӣ, тарбияи ватанпарварӣ, садоқат ба соҳибистиколият ва башардӯстӣ, оштинопазирӣ ба идеологияи душманона нисбати мардум ва давлати Тоҷикистон, дуруст дарк намудани сиёсати дохилӣ ва ҳориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- тарбияи аъзои фаъоли ҷамъият ва соҳибэҳтироми ватани худ, инсонпарварӣ ва иттиҳод, сифатҳои баланди маънавӣ, инчунин муносибати эҷодкорона ба меҳнат, низомнокӣ ва муташаккилӣ, рафттору кирдори бофарҳонга дар зиндагӣ.

Дар ҷаҳони муосир масъалаи касбу касбомӯзӣ аз падидаҳои муҳимми давлатӣ арзёбӣ мешавад. Танҳо мутахассиси дар сатҳи баланд омодашудаи салоҳиятдор ва коршиносу масъул метавонад он вазифаҳои серҷабҳаеро, ки дар назди ҷомеаи ҷумҳурий меистад, сарбаландона ва бомуваффақият анҷом дихад.

Ташаккули равонии касбу касбгароӣ аз давраи таҳсил дар муассисаи таҳсилоти миёнаи касбӣ оғоз гардида, тӯли тамоми фаъолияти меҳнатии инсон тадриҷан ривоҷ меёбад. Дар маркази таваҷҷуҳи равонии касбӣ, муносибатҳои байниҳамдигарии меҳнатӣ ва касбии одамон, ҳусусиятҳои инфириодии шаҳсият ва тавсифномаи фаъолияти касбии корманд қарор мегирад. Ин матлабро донишҷӯён, ки дар ояндаи наздик неруи якҷаҷин ва пештози рушди тараққидиҳондаи мамлакат ҳоҳанд шуд, бояд ба таври амиқ даркӯзӣ ҳарбӣ мешавад.

Вобаста ба ҳалли масъалаҳои дар боло зикргардида ба Стандарти давлатии таҳсилот тағиироту иловахо ворид мешавад. Ҳангоми иҷро намудани ин ҳадафҳои стратегӣ, пеш аз ҳама мазмуну мундариҷаи фанҳои умумӣ-гуманистарӣ, табиию риёзӣ, таҷрибаи таълими истехсолӣ ва пешаздипломӣ тағиир меёбанд; тарзи омӯзиши онҳо ва талаботи аз худ намудани ин фанҳо дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ дар ҳамbastagӣ бо мактабҳои таҳсилоти асосӣ, миёнаи умумӣ ва ибтидоии касбӣ мутобиқ гардонида мешаванд. Барои рушди бемайлони муассисаҳои таълими таҳсилоти миёнаи касбӣ талаботи ҳадди ақалли тараққиёти онҳо дар самтҳои гуногуни фаъолияташон таҳия гардида, дар амал ҷорӣ карда мешаванд.

Аз ин лиҳоз, «Роҳнамои нақшай таълим» барои тайёр намудани қадрҳои звенои миёнаи касбӣ, ки барои ба талаботи ҷаҳони муосир мутобиқ гардонидани сатҳу дараҷаи омоданамоии ихтисосмандон, касбҳо ва дар ин замана равнақи бештар бахшидан ба сатҳи касбомӯзии кормандон қӯшишест, ки ба ҷиҳати муаррифии зуҳуроту падидаҳои нави раванди таълим дар муассисаҳои таълими таҳсилоти миёнаи касбӣ бо нишон додани ихтисос муайян карда мешавад.

Дар марҳилаи ҳозираи пешрафти ҷомеа бо умеди беҳтар ба роҳ мондани низоми кори муассисаҳои таълими таҳсилоти миёнаи касбӣ, амалӣ намудани ислоҳоти маориф бо назардошти талаботи бозори меҳнати дохилӣ ва ҳориҷӣ, афзоиши бекорӣ, эҳтиёҷот ба қадрҳои звенои миёнаи касбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дастури мазкур – «Роҳнамои нақшай таълим» – мураттаб шудааст.

Директорон, муовинони онҳо, дигар кормандони мұхандисиу омұзгори мұассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касби зарур аст, ки фаъолияти минбаъдаи хешро дар асоси ин ҳүччатқо ба роҳ монанд.

Мағұмхои асосии, истифодашаванда дар нақшаҳои таълимӣ ва раванди таълимӣ:

-аккредитация – тартиби муайян намудани мақоми мұассисаи таълимии навъи муайян барои фаъолияти таълимӣ мутобиқи стандартҳои давлатии таҳсилоти миёнаи касбӣ;

-апелляция – амалест, ки аз ҷониби комиссияи таъсисдодашуда бо мақсади муайян намудани дониши воқеи донишҷӯ дар асоси аризаи ў доир карда мешавад;

-аттестация - аз тарафи омӯзгор ба амал баровардани шакли назорати ҷамъбастии иҷрои барномаи таълимии фан ва стандарти давлатӣ;

-аттестацияни ниҳои давлатии донишшомӯзон – тартибест, ки барои муайян кардан дараҷаи фарогирии донишҷӯён ба талаботи стандарти ҳатмии давлатии сатҳи марбутаи таълим анҷом дода мешавад ва аз рӯи натиҷаи ҳосилшуда ба донишҷӯ ҳүччати дори таҳсилоти миёнаи касбии марбута (диплом) дода мешавад;

-барномаи асосии таълимии омода кардан мутахассисон (барномаи мутахассис) – маҷмӯи ҳүччатҳои таълимӣ- методии фарогирандаи нақшай таълимӣ, барномаҳои кории фанҳои таълимӣ (модулҳо) ва дигар мавод, ки омодашавии донишҷӯ, ҳамчунон барномаҳои таҷрибаомӯзӣ ва корҳои илмӣ-тадқиқотӣ, ҷадвали тақвимии таълимӣ ва дастурҳои методии татбиқи технологияи даҳлдори таълимро, аз ҷумла комплекси таълимӣ- методиро фаро, мегирад;

-барномаи кории таълимӣ – ин барномаи таълимии мұассисаи таҳсилоти миёнаи касбии мушаххас мебошад, ки барномаи намунавии таълимро бо назардошти таҳассуси амалкунанда ва инъикоскунанда мазмуни қисмати мұассисаи таҳсилоти миёнаи касбӣ пурра менамояд;

-барномаи фан барои донишҷӯ - барномаи таълимӣ оид ба ҳар як фанни омӯхташаванда, ки мавзӯъҳо ва давомнокии ҳар як машғулиятро фаро мегирад;

-барномаи фан барои омӯзгор - барнома оид ба ҳар як фанни таълимӣ, ки фарогирандаи талаботи зерин мебошад: шарҳи фанни мавриди омӯзиш қарор гирифта; мазмуни фишурдаи фан; мақсад ва вазифаҳои фан, мавзӯъҳо ва давомнокии ҳар як машғулияти таълимӣ; вазифаҳо барои кори мустақилонаи донишҷӯён (КМД); вақт барои маслиҳатдизӣ; талаботи омӯзгор; меъёри баҳогузорӣ, ҷадвали тестҳо ва имтиҳонҳои марҳилавӣ; рӯйхати адабиёти тавсияшаванда;

-барномаи кории таълимӣ – ин барномаи таълимии мұассисаи таҳсилоти миёнаи касбии мушаххас мебошад, ки барномаи намунавии таълимро бо назардошти таҳассуси амалкунанда ва инъикоскунанда мазмуни қисмати мұассисаи таҳсилоти миёнаи касбӣ пурра менамояд;

-бахши таълимӣ – маҷмӯи машғулиятаҳои таълимӣ, ки бевосита ба омодагии касбӣ- амалии донишҷӯ нигаронида шудааст ва шаклҳои аттестация, ки тафтиши бавучудои афзалияти салоҳиятҳои байнифаниро (аз ҷумла, умумифарҳангиро) таъмин менамояд;

-бозомӯзии ва такмили ихтисоси касбӣ – таълиме, ки мутобиқи сатҳи таҳсилоти касбӣ, ба мақсади такмили ихтисос аз ин ё он касб дода мешавад;

-бозпурсии омехта – шакли санчиши шифоҳӣ ва ҳаттии дониш оид ба ҳар як ва ё якчанд модулҳо;

-бозпурсии ҳаттӣ – навиштани ҷавоб ба саволҳои санчиши, ҳалли вазифаҳо, таҳлили натиҷаҳои бадастомадаи раками, иҷрои вазифаҳои амалий оид ба бахшҳои алоҳидаи фан;

-бозпурсии шифоҳӣ - шакли назорати ҷорӣ буда, баъди омӯзиши маводи як ва ё якчанд бахшҳои фан дар намуди ҷавобҳо ба саволҳо, баррасӣ ва мухокими натиҷаҳои бадастомада доир карда мешавад;

-воҳиди ҳисобшаванда (кредит) – ҷенаки меҳнатталабии барномаи таълимӣ. Ин воҳид бояд тамоми намудҳои кори донишҷӯро, ки дар нақшай инфиродии ў пешбинӣ шуда ва аз ҷониби маъмурияти мұассисаҳои таҳсилоти миёна тасдиқ шудааст – машғулиятаҳои аудиторӣ (лексияҳо, машғулиятаҳои амалию семинарӣ), корҳои мустақилона, таҳия ва дифои корҳои курсӣ ва дипломӣ ва ғайраҳо фаро гирад;

-давраи такмили дараҷаи ихтисоси омӯзгорӣ - бо сурати ҳатмӣ дар идомаи ҳар як давраи академӣ на камтар аз як маротиба дар ҳар як панҷсола дар мұассисаҳои таҳсилоти миёнаи пешбари ҷаҳон, қитъа, мамлакат гузаштани омӯзгор аз такмили дараҷаи ихтисоси омӯзгорӣ;

-дараҷаи академӣ - дараҷаи таҳсилоти миёнаи касбӣ, ки ба донишҷӯён тибқи натиҷаҳои азхуднамоии талаботи барномаҳои даҳлдори таълимии ба самтҳои омоданамоии ихтисосманд нигаронидашуда, дода мешавад;

-дастовардҳои таълимии донишҷӯ – муайян намудани сатҳи дониш, малакаю маҳорат ва салоҳияти донишҷӯ, ки дар раванди таълим ҳосил мешавад ва дараҷаи бадастомада дар ташаккули шахсияти ў инъикос мейбад;

-дафтари сабткунанда (Бақайдгиранда) - ҳадамоте мебошад, ки ба сабтнамоии таърихи пурраи дастовардҳои таълимии донишҷӯён шуғл меварзад;

-дифои корҳои лабораторӣ ва вазифаҳои инфиродӣ – санчиши дониши андӯхтаи донишҷӯён оид ба вазифаҳои инфиродӣ ва ё гурӯҳӣ бо мақсади тафтиши дурустӣ ва иҷрои мустақилонаи онҳо, маҳорати банизомдарорӣ ва ҷамъбастнамоии маводи гузашта, ба таври ошкоро муаррифӣ ва дифоъ намудани мавқеи интиҳоб намуда;

-донишҷӯ - шахсе, ки бо тартиби муқарраршуда ба мұассисаҳои касбӣ қабул шуда, дар шӯъбаҳои рӯзона, шабона, гоибона ё экстернат бо мақсади дарёфти дараҷаи муайян таълим ва ихтисос таҳсил менамояд;

-ихтисос - маҷмӯи дониш ва маҳорату малака, ки бо роҳи омӯзиши ҳадафнок ва таҷрибаомӯзии корӣ ҳосил шуда, барои навъи муайянни фаъолият зарур мебошад ва бо ҳүччати мувоғиқ дар бораи таҳсилот тасдиқ карда мешавад;

-касб - намуди асосии шуғл ва фаъолияти меҳнатии инсон буда, бо ҳүччати марбут ба таҳсилот тасдиқ карда мешавад;

-кори (лоиха) курсӣ - шакли санчиши қобилияти эҷодии донишҷӯ мебошад. Дар давоми мӯҳлати таҳсил дар муассисай таҳсилоти миёнаи касбӣ ҳар як донишҷӯ аз фанҳои умутикасбӣ ва тахассусӣ на камтар аз 3 лоиха ё кори курсӣ таҳия менамояд;

-кори мустақилонаи донишҷӯ (КМД) – пешбурди кор аз рӯи феҳристи муайянни мавзӯъхое, ки барои омӯзиши мустақилона пешбинӣ шуда, бо адабиёти таълимию методӣ ва дастурҳои зарурӣ таъмин карда мешавад. Назорати татбиқи он аз ҷониби омӯзгор дар шакли қабули тестҳо, бозпурсиҳо, коллоквиумҳо, рефератҳо, иншоҳо ва ҳисбот татбиқ гардида, вобаста ба сатҳи донишҷӯ ба сурати зерин - КМД - кори мустақилонаи донишҷӯ ва КММ - кори мустақилонаи мутахассис тақсим карда мешавад;

-кори мустақилонаи донишҷӯ таҳти роҳбарии омӯзгор (КМРО) – кори аудитории донишҷӯ таҳти роҳбарии омӯзгор дар доираи барномаи таълимӣ ба амал бароварда шуда, дар ҷадвали дарсӣ сабт мегардад ва вобаста ба сатҳу дараҷаи омодагии донишҷӯён бо тартиби зерин тақсим карда мешавад: - КМРО - кори мустақилонаи донишҷӯ таҳти роҳбарии омӯзгор; Кори мустақилонаи донишҷӯ таҳти роҳбарии омӯзгор ба сарбории омӯзгор дохил мешавад;

-кори ниҳоии мутахассиси зинаи миёна – маҳсули илмӣ ва эҷодии хатмқунии мутахассис мебошад, ки таҳти назорати роҳбари илмӣ бевосита дар кафедра иҷро карда мешавад;

-кори санчишӣ (контролӣ) – муайян кардани сатҳи донишандӯзии донишҷӯ доир ба фанҳои алоҳида тавассути баргузор кардани кори ҳаттӣ;

-мавзӯи (объекти) фаъолияти касбӣ – низомҳо, молу мавод, зухурот, равандҳое, ки ба таъсиррасонӣ самти онҳо равона карда мешавад;

-маводи фаъоли тавзехотӣ – маводи фаъоли мусаввари дастурӣ, ки дар раванди машғулияти таълимӣ ҷиҳати афзун намудани шавқу рағбати донишҷӯ барои ба таври эҷодкорона ва муваффақона фаро гирифтани мавзӯъ (тезисҳои лексия, иқтибосҳо, мисолҳо, вазифаҳо барои кори мустақилона) тавзех карда мешавад;

-мазмуни таълим - сохтор, мундариҷа ва ҳаҷми барномаи таълимиест, ки аз худ намудани он ба шаҳс имкони гирифтани таҳсилоти миёнаи касбӣ ва ихтисоси муайянро таъмин менамояд;

-маълумотномаи академӣ - санади муайяншудае мебошад, ки дар он номгӯи фанҳои омӯхтаи донишҷӯ дар давраи даҳлдори таҳсил бо нишондоди кредитҳо ва баҳоҳо дар давраи идомаи таҳсил сабт карда мешавад. Ба донишҷӯ, аз ҷумла, агар ӯ ба идомаи таҳсил дар муассисай таҳсилоти миёнаи касбӣ хотима гузошта бошад, дода мешавад;

-модул – як қисми фанни таълимӣ ва ё маҷмӯи фанҳои таълимӣ мебошад, ки дар робита ба мақсад ва натиҷаҳои таълим тамомияти муайянни мантиқӣ дорад;

-муассисай миёнаи касбии таълимии ғайридавлатӣ - муассисай миёнаи таълиmie, ки ба моликияти ғайридавлатӣ ва хусусӣ асос ёфта, ба муассис (муассисон) тобеъ аст;

-назорати дастовардҳои таълимии донишҷӯён - тафтиши дастовардҳои таълими донишҷӯён оид ба фанни мушахҳас дар асоси пешниҳоди вазифаҳои гуногуни санчишӣ (корҳои ҳаттӣ, тестҳо, корҳои амалӣ, бозпурсиҳои шифоҳӣ ва ғайраҳо) ба амал бароварда мешавад. Он ба назорати ҷорӣ, назорати фосилавӣ ва назорати ҷамъбастӣ тақсим мешавад;

-назорати марҳилавӣ – назорате мебошад, ки дар нақшаи кории таълимӣ пешбинӣ гардида, дар шакли имтиҳон ва ё санчиш оид ба фанҳои таълимӣ баргузор карда мешавад;

-назорати фосилавӣ – назорате мебошад, ки дар баҳшу қисматҳои мустақил - модулҳои таълими фанни омӯхташуда ва дар анҷоми омӯзиши маводи таълими модул ба амал бароварда мешавад. Назорати фосилавӣ бо мақсади муайян кардани сифати дарсазхудкунӣ ва фарогирии маводи таълимӣ аз ҷониби донишҷӯён баргузор карда мешавад;

-назорати ҷамъбастӣ (Final Examination) - тафтиши дастовардҳои таълиmi донишҷӯ байди анҷомёбии омӯзиши фанни таъlimӣ, дар давраи атtestatсияи марҳилавӣ байд аз ба итноми расидани давраи академӣ баргузор карда мешавад; доирнамоии назорати ҷамъбастӣ дар шакли имтиҳон: шифоҳӣ, ҳаттӣ, тестӣ сурат мегирад;

-назорати ҷорӣ - ин мушоҳидаи пайваста ва бетаъхир аз болои сатҳи донишандӯзӣ ва ташаккулӯбии маҳорату малакаи донишҷӯ дар давоми семестр ва соли таъlimӣ мебошад;

-намуди фаъолияти касбӣ – методҳо, тарзҳо, намудҳои қабул, тавсифи таъsиррасонӣ ба манбаъҳои фаъолияти касбӣ бо мақсади ворид кардани тафйирот ва азnavsозмондӣ;

-натиҷаҳои таълим – азхуднамоии дониш, маҳорат, малака ва ташаккуlӯbии салоҳиятҳо;

-нақшаҳои инфириодии таълим – самту равияи (траекторияи) таҳсилотии ҳар як донишҷӯро дар алоҳидагӣ муайян месозад;

-нақшаи кории таълим – ин нақшаи таълиmi ихтисосҳои муассисай таҳsилoti миёнаи касbii мушахҳas мебoшad, kи bo назардошti шaroitҳoi маҳalлӣ, taxassus, daқiқnamoии soxtori taқvimӣ, marҳilaҳoi равандi тaъlimiro dar замinaи naқshaи namunavii тaъlim bo isloҳnamoӣ va takmilidhӣ (mutobik ба ҳuchchatҳoi meъerӣ) тaҳia karda mешавad.

Нақshaи кории тaъlim ҷadvali равandи tаъlimro muқarrar karda, maҷmӯi maъlumotҳoro oид ба bučai vaқt, feҳristi fanҳoi tаъlimӣ doir ба ixtisosi mazkur, taқsimoti onҳo ба solҳoi tаҳsил, semestrҳo, ҳafthaҳo bo niшon doddani ҳaҷmi ҳar яke az onҳo bo coat az rӯi namudi машғuлиyat, mӯҳlatҳoi sупоридani imtiҳonҳo, sanchiшҳo, korҳoi (loиҳaҳoi) kursӣ va diplomi, taşkiли шaklҳoi muxtaliifi taҷribaoмӯzihoi doniшҷӯён, namudҳo va shaklҳoi nazorati doniшandӯzii doniшҷӯён, ҳisobu kitobi mehnattalabii faъoliyati tаъlimii omӯzgorro faro megiрад;

-нақshaи namunavii tаъlim - mazmun va mehnattalabii omӯziши fanни tаъlimiro muaiyan menamoyaд. Dar ҷadvali naқshaи mazkur nom va mӯҳtavoи fiшurdaи fan darҷ karda mешавad;

-нақshaи tаъlimӣ – ҳuchchatи aсосӣ, kи feҳrist va ҳaҷmi fanҳoi tаъlimii daraҷaи daҳldoi tаъlim va tarтиbi omӯziши onҳo ба tanzim medarorad;

-низоми баҳогузории рейтингии таҳсилот – шакли баҳогузорие мебошад, ки холҳои пешбанишуда ва ҷамъи онҳоро фаро мегирад. Низоми баҳодиҳии миқдорӣ ба мазмuni барномаҳои таълим ва натиҷаҳои азхудкуни онҳо мебошад;

-низоми холӣ-рейтингӣ - доир ба ҳар як фанни таълимӣ мавҷуд будани назорат аз болои давомоти фосилавӣ (имтиҳон, санчиш) ва ҷорро (иштирок дар машғулиятҳои семинарӣ, иҷрои вазифҳои мустақилонаи хонагӣ, супоридани меъёрҳои назоратӣ, тестҳои компьютерӣ ва гайтаро) дар назар дорад;

-номнависи барои омӯзиши фанни таълимӣ - тибқи тартиби муқарраршуда номнависи қаблии донишҷӯён ҷиҳати омӯзиши фанҳои таълимӣ;

-номнависи фан – номнависи муҳтасари фан;

-озодии академӣ - озодии баёни мазмuni таълим аз рӯи салоҳиди худ дар доираи барномаҳои таълимӣ, интиҳоби мавзӯъ барои таҳқиқоти илмӣ ва ҳалли он бо методҳои худ, инчунин озодии омӯзандагон дар гирифтани дониш вобаста ба майли худ дар доираи барномаҳои таълимӣ;

-прериквизитҳо, постреквизитҳо - фанҳое, ки мутаносибан то оғоз ва байди анҷоми омӯзиши азхудкуниашон барои донишҷӯён талаботи ҳатмист;

-рейтинги академии донишҷӯ – нишондиҳандай төъдодии сатҳи аз ҷониби донишҷӯ фаро гирифтани маводи барномавии таълимӣ, ки дар заминai натиҷаҳои аттестатсияи қаблӣ (санчиши ҷамъбастӣ) таҳия карда мешавад;

-реферат - кори эҷодии ҳаттии мустақилонаи донишҷӯи муассисаи таълимӣ буда, бо мақсади муайян намудани сатҳи дониши назариявӣ ва қобилияти зеҳни ӯ пешбинӣ мегардад;

-салоҳият (компетентсия) – қобилияti ва омода будан барои истифодабарии дониш, маҳорат ва сифатҳои шахсӣ ҷиҳати фаъолияти бомуваффақият дар соҳаи муайян;

-самти омодагӣ – маҷмӯи барномаҳои таълимии дараҷаҳои гуногунро дар як соҳаи қасбӣ фаро мегирад;

-санчиш - ҷузъи баҳодиҳӣ ба дараҷаи дониши донишҷӯ мебошад, ки ба сатҳу сифати иҷрои корҳои амалӣ, лабораторӣ, дарсхои семинарӣ, таҷрибаомӯзиҳои истеҳсолӣ ва пешаздипломии ӯ вобаста аст. Бо ифодай дигар санчиш - ин баҳогузории ниҳоӣ ба малака, маҳорат ва сатҳу дараҷаи дониши донишҷӯ мебошад. Ҳамчунин, ба амал баровардани шакли назорати татбиқи барномаи таълимӣ ва стандарти давлатӣ, яке аз ҷузъҳои баҳодиҳӣ ба сатҳи дониши донишҷӯ, худуд ва дараҷаи иҷрои корҳои амалӣ, озмоиши, дарсхои семинарӣ, эҷодӣ, таҷрибаомӯзиҳои таълимию истеҳсолӣ ва пешаздипломӣ мебошад;

-санчиши марҳилавӣ – аз ҷониби омӯзгори таълимдиҳанда ба амал баровардани санчиши мунтазами сатҳи дониши донишҷӯ оид ба ҳар як бобу мавзӯъҳои фанӣ мавриди омӯзиш қарордошта;

-санчиши (имтиҳони) фосилавии давомнок – санчиши даврии сатҳи дониши донишҷӯ аз фанҳои алоҳидаи таълимӣ, ки мувоғиқи нақшаи раванди таълимии тасдиқшуда, аз ҷониби омӯзгор амалӣ мегардад;

-санчиши тағриқавӣ - барои лоиҳа ва корҳои курсӣ, таҷрибаомӯзӣ ва дигар фанҳои омӯҳташаванд, ки аз ҷониби Шӯрои омузгорони муассисаи таълимӣ муқаррар гардидаанд, ба амал бароварда мешавад;

-санчиши таҳсилоти фосилавӣ - тавассути воситаҳои электронӣ ва телекоммуникатсионӣ муайян намудани сатҳи донишандӯзии донишҷӯ;

-силлабус - барномаи муҳтасари (кӯтоҳи) таълимӣ оид ба ҳар як фанни таълимӣ, ки дар он маълумот оид ба омӯзгоре, ки фанни мавриди омӯзиш қарордоштаро таълим медиҳад, прериквизитҳо, постреквизитҳо (фанҳое, ки мутаносибан то оғоз ва байди анҷоми омӯзиши онҳо азхудкуниашон барои донишҷӯён талаботи ҳатмист), шарҳу тағсир ва мазмuni муҳтасари фан, мавзӯъҳо ва давомнокии машғулиятҳои лексионӣ ва амалӣ (лабораторӣ), мавзӯъҳои вазифаҳои корҳои мустақилонаи донишҷӯ (КМД) (ҳисобҳои графикӣ, корҳои курсӣ ва гайраҳо), рӯйхати адабиёт, маълумот оид ба баҳогузорӣ ба сатҳи дониш, талаботи омӯзгор (сиёsat ва тартибу қоидаҳо);

-силсилаи таълимӣ – маҷмӯи фанҳои (модулҳои) барномаи асосии таълим, ки азхуднамоии дониш, маҳорат ва шаклгирии салоҳиятҳоро дар соҳаи даҳлдори илм ва (ӯ) фаъолияти қасбӣ таъмин менамояд;

-соати академӣ - вақти муқарраршуда мебошад, ки омӯзгор бо донишҷӯ машғулиятҳои дохириаудиториро баҳузор менамояд. Соати академии таҳсили кредитӣ ба як соати робитаи мутақобилаи (омӯзгор бо донишҷӯ - 50 дақиқа) лексионӣ, машғулиятҳои амалӣ (семинарӣ) ва ё 1,5 соати робитаи мутақобилаи (75 дақиқа) машғулиятҳои дохиристудиявӣ, ё 2 соати робитаи мутақобилаи (100 дақиқа) корҳои лабораторӣ ва машғулиятҳои тарбияи ҷисмонӣ, ё 5 соати робитаи мутақобилаи (250 дақиқа) ҳар навъи таҷрибаомӯзӣ баробар мебошад;

-соҳаи ихтинос (профил) – самти нигаронидашудаи барномаи асосии таълимӣ ба намуди мушахҳас ва (ӯ) объекти фаъолияти қасбӣ, мутаносибан ба маҷмӯи салоҳиятҳои даҳлдор;

-соҳаи фаъолияти қасбӣ - маҷмӯи мавзӯъҳои (обектҳои) фаъолияти қасбӣ дар зоҳиршавии илмӣ, иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва истеҳсолии онҳо;

-стандарти таҳсилоти миёнаи қасбӣ - маҷмӯи меъёрҳое, ки мазмuni таҳсилоти миёнаи қасбӣ, моҳияту мӯҳлати таълим ва усулҳои ташхиси сифати таҳсилоти миёнаро бо назардошти дастовардҳои умушибашарӣ муайян мекунанд;

-талабот ба сатҳи омодагии хатмкунандагон - аз бисёр ҷиҳат ҳадди ақали мазмuni барномаҳои таълимӣ-қасбиро муайян менамояд;

-таҳассус - намуд ва дараҷаи омодагии қасбии хатмкунанда барои иҷрои фаъолияти қасбӣ ё давом додани таҳсил, ки дар хучҷати дорои таҳсилоти марбута инъикос мешавад;

-таълими фосилавӣ (таълим дар масофа) - яке аз шаклҳои таълим, фаъолияти мақсадноки методии таълимӣ-идрокӣ ва инкишофии шахс, ки аз муассисаи таълимӣ дар масофаи дур воқеъ гаштаанд ва тавассути воситаҳои электронӣ ва телекоммуникатсионӣ маълумот мегиранд;

-таҳсилот - раванди муттасили таълиму тарбия, ки мақсад аз он ноил шудан ба сатҳи баланди инкишофӣ маънавӣ, зеҳни, фарҳангӣ, ҷисмонӣ ва салоҳияти қасбии аъзои ҷамъият мебошад;

-таҳсилоти иловагӣ - раванди тарбия ва таълим, ки дар асоси барномаҳои таълимии иловагии ҳама сатҳҳо бо мақсади ҳамаҷониба қаноатманд гардонидани талаботи маърифатии шаҳрванд, ҷамъият ва давлат сурат мегирад;

-тақвими академӣ – тақвими баҳузорнамоии тадбирҳои таълимӣ ва назоратӣ дар давоми соли таълимӣ бо ишора кардани рӯзҳои истироҳатӣ (таътил ва ҷашнҳо);

-тачрибаомӯзӣ - шакли мустаҳкамнамоии донишҳои назариявӣ ва амалӣ, баланд бардоштани сатҳи маҳорату малакаи касбӣ, сайқал додани таҷриба, маҳорат ва истеъоди касбии донишҷӯ мебошад, ки татбиқи комили он оmezishbii назария ва амалияро таъмин менамояд;

-тақвими ақадемӣ - ҷадвалест, ки дар он дар давоми соли таҳсил санаҳои гузаронидани дарсҳо ва корҳои санчишӣ бо ишораи рӯзҳои истироҳат ва идҳои тақвимӣ дарҷ карда мешаванд;

-тестҳо – шакли таҳрири назорат оид ба бахшҳои алоҳидаи фанни таълимӣ бо тарзи пешниҳоднамоии саволҳои санчишӣ;

-тютр – омӯзгоре, ки машғулиятҳои таълимиро мегузаронад;

-фанҳои умумитаълимӣ (ФУ) - силилаи фанҳои гуманитарӣ (иҷтимоию ҷамъиятий) ва табиатшиносию илмӣ;

-фаъолияти таълимӣ- фаъолияте, ки аз роҳи анҷоми хадамот барои дарёфти таҳсилоти миёнаи касбӣ ва додани хучҷати дори таҳсилоти марбута алоқаманд аст;

-холи миёна (ҲМ) – баҳогузорӣ ба ҳисоби миёнаи сатҳи дастовардҳои таълимии донишҷӯ оид ба барномаи интихобкардааш мебошад (фарогирии баргардонии ҳосили ҷамъии кредитҳо ба ифодаи ададии ҳолҳои баҳогузории назорати ҷамъбастӣ оид ба фан ба төъдоди умумии кредитҳои дар даври гузаштai таълим ҳисоб карда мешавад);

-худидорai муассисai таълимӣ – мустақилӣ дар интихобу ҷобаҷогузории кадрҳо, татбиқи фаъолияти таълимӣ, илмӣ, молиявию ҳоҷагӣ ва ғайра мутобики қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон;

-шакли таҳсилоти рӯзона – шакли таълимест, ки дар асоси муқаррароти он донишҷӯ мутобики нақшай таълимӣ вазифадор аст, ки дар тамоми машғулиятҳои таълимӣ иштирок намояд;

-шакли таҳсилоти ғоибона – шакли таълимест, ки дар он донишҷӯ дар давоми семестр төъдоди камтари кредитҳои муқарраршударо ба даст меорад, тавассути ба сурати омехта ширкат варзидан дар машғулиятҳои таълимӣ ба амал бароварда шуда, бо интиқолу ирсоли маводи омӯзишӣ ва таълимоти фосилавӣ ҷараён мегирад;

-эдвайзер - омӯзгори кафедраи мутасаддии ҳатмнамоӣ, ки вазифai сарпарастии (мураббии) донишҷӯро оид ба ихтисоси даҳлдор ба ўҳда дошта, ҷиҳати интихоби ҳудудҳои таълим ва азхуднамоии барномаҳои таълимӣ дар давраи таҳсил мусоидат менамояд;

-экстерн - шаҳсе, ки омӯзиши мустақилонаи фанҳоро аз рӯи барномаи асосии таълимӣ интихоб намуда, минбаъд дар муассисai таълимӣ аз аттестатсияи ҷорӣ ва ниҳоӣ мегузараад;

-экстернат – омӯзиши мустақилонаи фанҳои таълимӣ мутобики барномаҳои асосии таълимӣ аз рӯи самти интихобнамудаи (таҳассус) бо аттестатсияи ниҳоӣ (ҷорӣ ва ниҳоӣ) дар муассисai таълимӣ;

-ҷузъи интихобӣ – фанҳои таълимии интихобие мебошанд, ки барои омӯзиши онҳо донишҷӯ дар ҳар давраи дилҳоҳи ақадемӣ соҳибихтиёр мебошад;

-ҷузъи ҳатмӣ – маҷмӯи фанҳое мебошад, ки тибқи барномаи таълимӣ омӯхтани онҳо барои донишҷӯён ҳатмӣ мебошад.

Меъёрои муайянқунандаи мақоми муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Муқарароти умумӣ

Меъёри мазкур татбиқи амалии сиёсати давлатро дар соҳаи таҳсилоти миёнаи касбӣ вобаста ба дигаргуншавиҳои муносибатҳои иқтисодию иҷтимоӣ, маърифативу фарҳангӣ, демократикунонии соҳтори идоравӣ ва таълиму тарбия дар самти тарбияи кадрҳои коргари иҳтисоснок, баландиҳтисос ва мутахassisони зинаи миёна, бо назардошти талаботи бозори меҳнат, муайян мекунад.

Муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ фаъолияти ҳудро дар асоси Сарқонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», Низомномаи намунавии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон, «Стандарти давлатии таҳсилоти миёнаи касбӣ ва номгӯи иҳтисосҳои миёнаи касбӣ, Барномаи давлатии рушди таҳсилоти касбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистони барои солҳои 2008 – 2015, Оиннома ва дигар санадҳои меъёрию ҳукуқии соҳавӣ амалӣ менамояд.

Мутобики банди 4-и Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи «Низомномаи намунавии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ қонеъ гардонидани талаботи ҷамъият бо мутахassisони зинаи миёнаро дар амал татбиқ менамояд:

-барномаи ягонаи якҷояшудаи таҳсилоти миёнаи умумӣ ва таҳсилоти миёнаи касбӣ дар заминai таҳсилоти асосӣ (синфи 9) бо гирифтани таҳсилоти миёнаи умумӣ бо мӯҳлати таҳсил на кам аз 4 сол (вобаста аз мураккабии иҳтисос);

-таҳсилоти миёнаи касбӣ дар заминai маълумоти миёнаи умумӣ (синфи 11) бо мӯҳлати 3 соли таҳсил (вобаста ба мураккабии иҳтисосҳо);

-қонеъ гардонидани талаботи шахсият дар инкишофи зеҳнӣ, фарҳангӣ ва маънавӣ бо роҳи гирифтани таҳсилоти миёнаи касбӣ;

-қонеъ гардонидани талаботи ҷамъият ба мутахassisони дори таҳсилоти миёнаи касбӣ;

-ташкил ва доир намудани корҳои методӣ, илмию методӣ, таҷрибавиу лоиҳасозӣ, инчунин ҳангоми мавҷуд будани заминai моддию техникий ва қадрӣ ташкил ва доир намудани корҳои эҷодӣ ва тадқиқотӣ;

-бозомӯзӣ ва такмили иҳтисоси мутахassisони таҳсилоти миёнаи касбӣ ва қадрҳои коргари;

-тавсееи дониш дар байни аҳолӣ ва боло бурдани сатҳи таҳсилоти умумиву фарҳангии ҷомеа, аз ҷумла бо роҳи хизматрасонии таълимии музdnok.

Барномаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ ва нақшаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ

1.Нақшаю барномаҳои таҳсилоти миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади таъмини болоравии сифати таълим, сафарбарнамоии донишҷӯён барои идомаи таҳсил дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбии кишварҳои дигар, воридшавии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба фазои ягонаи таҳсилоти ҷаҳон ва татбиқи эъломияи давлатҳои муштаракулмандофеъ дар асоси Қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» ва «Дар бораи таҳсилоти миёнаи касбӣ» таҳия карда мешавад.

2.Соҳтори нақшаю барномаи асосии таълимӣ дар Стандарти давлатии таҳсилоти миёнаи касбӣ ба ғайр аз меҳнатталабии силсила, инчунин «азхуднамоии натиҷаҳои банақшигирии» сатҳи асосии (базавии) онҳо, ки дар натиҷа омӯзиши қисмати асосии (базавии) ин силсилаҳоро донишҷӯй бояд донад, дарк намояд, маҳорат ҳосил намояд ва ниҳояти қадом навъи салоҳиятҳои ҳатмқунанда ташаккул ёфта, ба шакли муайян медароянд. Вобаста ба ҳамин, дар раванди таҳияи барномаи асосии таълим бояд феҳристи зарурӣ ва мазмуну мундариҷаи фанҳои таълимӣ муайян карда шаванд.

3.Мазмуни нақшаю барномаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ дар асоси стандартҳои марбути таҳсилоти миёнаи касбӣ таҳия гардида, тавассути нақшаҳо ва барномаҳои таълимӣ амалӣ мегарданд.

4.Нақшаҳои таълимӣ дар се шакл таҳия карда мешаванд:

-нақшаҳои намуниавии таълим, ки мазмун ва меҳнатталабии омӯзиши фанни таълимиро муайян менамояд. Дар ҷадвали он дарҷ кардани феҳрист ва мӯҳтавои фишурдаи фанҳо ҳатмист;

-нақшаҳои кории таълимӣ ҳамчун асос барои ҳисобу китоби меҳнатталабии фаъолияти таълимии омӯзгорон хизмат мерасонанд;

-нақшаҳои инфиродии таълимӣ самту равияи таҳсилотии ҳар як донишҷӯро дар алоҳидагӣ муайян менамоянд.

Дар ҳамаи шаклҳои нақшаҳои таълимӣ низоми ягонаи рамзгузории фанҳо истифода бурда мешавад, ки барои ҳар як фанни таълимии нақшай таълимӣ рамзи даҳлдори бо аломатҳои рақамӣ ифодашаванда, пешбинӣ мегардад.

Талаботи минимуми барномаи ҳатмии Стандарти давлатии таҳсилоти миёнаи касбӣ барои фанҳои гуманитарӣ, иҷтимиои иқтисодӣ ва табиию риёзӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ” бо қарори мушовараи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 майи соли 2013, №9/36 тасдиқ шудааст.

Талаботи минимуми Стандарти давлатӣ бо ҳаҷми умумии соатҳо, соатҳои аудиторӣ, соатҳои мустақилона ва шакли назорат оид ба бахши якум ва дуюми нақшаҳои таълимӣ аз фанҳои умумӣ-гуманитарӣ ва табиию риёзӣ барои ихтисосҳои равияи гуманитарӣ, иҷтимоӣ, иқтисодӣ, табиию риёзӣ, техникий ва технологӣ дар **заминаи таҳсилоти миёнаи умумӣ**.

T/p	Номи фан	Соатҳои ҳамагӣ	Аудиторӣ	Мустақилона	Шакли назорат
Бахши 1.Фанҳои умумӣ-гуманитарӣ					
1.	Таърихи ҳалқи тоҷик	92	70	22	санчиш имтиҳон
2.	Забони тоҷикӣ	92	70	22	санчиш имтиҳон
3.	Забони русӣ	138	106	32	санчиш имтиҳон
4.	Забони ҳориҷӣ	182	140	42	санчиш имтиҳон
5.	Фалсафа	92	70	22	санчиш имтиҳон
6.	Ҳуқуқ	46	36	10	санчиш
7.	Сотсиология	46	36	10	санчиш
8.	Тарбияи ҷисмонӣ	138	106	32	санчиш
9.	Фанни интиҳобӣ-Этикаи касбӣ	46	36	10	санчиш
	Ҷамъ	872	670	202	
Бахши 2. Фанҳои табиию риёзӣ					
1	Информатика	138	106	32	санчиш имтиҳон
2	Экология	44	34	10	санчиш
3	Консепсияи табиатшиносии мусир (вобаста аз равия)	46	36	10	санчиш
4	Географияи Тоҷикистон бо асосҳои демография	46	36	10	санчиш
	Фанҳои интиҳобӣ	126	96	30	
	Фанҳои ҳатмӣ	166	128	38	
	Ҷамъ	566	436	130	
	Ҳамагӣ	1438	1106	332	

Талаботи минимуми Стандарти давлатӣ бо ҳаҷми умумии соатҳо, соатҳои аудиторӣ, соатҳои мустақилона ва шакли назорат оид ба бахши якӯм ва дуюми нақшашои таълимӣ аз фанҳои умумӣ-гуманитарӣ ва табиию риёзӣ барои ихтисосҳои гуманитарӣ, иҷтимоӣ, иқтисодӣ, табиию риёзӣ ва технику технологӣ дар **заминани таҳсилоти умумии асосӣ**.

№	Номи фан	ҳаҷми умумии соатҳо	соатҳои аудит.	мустакилона	шаклҳои назорат
Бахши 1. фанҳои умумӣ-гуманитарӣ					
1.	Таърихи халқи тоҷик	142	110	32	санчиш имтиҳон
2.	Забони тоҷикӣ	198	152	46	санчиш имтиҳон
3.	Забони хориҷӣ	106 288	82 222	24 66	санчиш имтиҳон
4.	Забони русӣ	296	228	68	санчиш имтиҳон
5.	Тарбияи ҷисмонӣ	244	188	56	санчиш
6.	Фалсафа	92	70	22	санчиш имтиҳон
7.	Асосҳои ҳуқуқ	52	40	12	имтиҳон
8.	Адабиёти тоҷик	158	122	36	санчиш
9.	Таърихи умумӣ	52	40	12	санчиш
10.	Сотсиология	46	36	10	санчиш
11.	Фанни интиҳобӣ-Этикаи касбӣ	46	36	10	санчиш
	Ҷамъ	1432 1614	1104 1244	328 370	
Бахши 2. Фанҳои табиию риёзӣ					
1	Информатика	244	188	56	санчиш
2	Экология	44	34	10	санчиш
3	Алгебра	158	122	36	имтиҳон
4	Геометрия	106	82	24	санчиш
5	Физика	158	122	36	имтиҳон
6	Химия	106	82	24	имтиҳон
7	Биология	106	82	24	санчиш
8	Тайёрии ибтидоии ҳарбӣ ва мудофиаи шаҳрвандӣ	88	68	20	санчиш
9	Географияи Тоҷикистон бо асосҳои демография	46	36	10	санчиш
10	Фанҳои интиҳобӣ	46	36	10	
	Ҳамагӣ	1102	852	250	
	Ҷамъ	2534 2716	1956 2096	578 620	

Эзоҳ: 1.Дар блоки фанҳои табиию риёзӣ доҳил намудани фанҳои «Экология», «Информатика» ва «Концепсияи табиатшиносии муосир» барои ҳамаи ихтисосҳои муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ ҳатмӣ мебошад.

2.Блоки фанҳои таҳассусӣ, таҷрибаи истехсолӣ (касбӣ), таҷрибаи таълимӣ аз тарафи муассисаҳои таълимӣ таҳия карда мешавад.

3.Миқдори умумии соатҳо барои тайёр намудани мутаҳассисони таҳсилоти миёнаи касбӣ аз рӯйи таҳсилоти 3 сола ҳаҷми умуми соати аудиторӣ то 3162 соат, аз рӯйи таҳсилоти 4 сола ҳаҷми умуми соати аудиторӣ то 4454 соатро ташкил менамояд.

4.Ҳадди ниҳоии ҳаҷми сарбории таълимии донишҷӯён бо тамоми шаклҳои корҳои таълимии синфӣ ва берун аз синфӣ дар як ҳафта бояд аз 54 соат зиёд набошад.

5.Сарбории донишҷӯёни шуъбаи рӯзона дар як ҳафта дар дарсхои таълимии омӯзгорон набояд **то 38** аз 34 соати таълимӣ ва дар шакли шабонаи таълим набояд аз 20 соат зиёд бошад.

6.Дар давоми соли таҳсил барои донишҷӯён на камтар аз ду маротиба таътил мӯкаррар карда шудааст, ки муддати умумии он 8-11 ҳафта, баъди нимсолаи зимистон на камтар аз 2 ҳафта бояд бошад.

7.Теъдоди имтиҳонот дар раванди атtestатсияи ҷории донишҷӯён аз рӯйи шаклҳои рӯзона ва гоибонаи таҳсил набояд аз 5-то имтиҳону 10-то санчиш зиёд бошад.

8.Дар нақшай таълимӣ дар як семестр аз меъёр зиёд санчиш ва имтиҳон ба нақша гирифтан иҷозат дода намешавад.

9.Сарбории донишҷӯёни шуъбаи гоибона 30% соатҳои шуъбаи рӯзонаро ташкил медиҳад.

Муҳлати меъёри аз худ намудани барномаи таҳсилоти касбии асосии шуъбаи рӯзонаи таҳсилот метавонад то 93 ҳафтаро (муҳлати таҳсил 3 сол) ва 131 ҳафтаро (муҳлати таҳсил 4 сола) дар бар гирад.

таълимии 3 сола:

- соатҳои таълимӣ
- таҷрибаомӯзии истехсолӣ (касбӣ)
- таҷрибаомӯзии таълимӣ

3162 соат
то 12 ҳафта (432 соат)
то 4 ҳафта (144 соат)

- соатҳои фанҳои факултативӣ (90 соат)
 - аттестатсияи чамъбастии давлатӣ то 4 ҳафта (144 соат)
 - соатҳо барои машварат (90 соат)
 - корҳои мустақилона (948 соат)
 - омӯзиши назариявӣ бо тамоми дарсҳои амалӣ, лабораторӣ, тайёр намудани кори курсӣ (лоиҳаи курсӣ)

93 хафта

тальми 4 сола:

- соатҳои таълимӣ	4454 соат
- тачрибаомӯзии истеҳсолӣ (касбӣ)	то 12 ҳафта (432 соат)
- тачрибаомӯзии таълимӣ	то 4 ҳафта (144 соат)
- соатҳои фанҳои факултативӣ	(120 соат)
- аттестатсияи ҷамъбастии давлатӣ	то 4 ҳафта (144 соат)
- соатҳо барои машварат	(90 соат)
- корҳои мустақилона	(1336 соат)
- омӯзиши назариявӣ бо тамоми дарсҳои амалӣ, лабораторӣ, тайёр намудани кори курсӣ (лоиҳаи курсӣ)	131 ҳафта

131 ҳафта

**5. Накшахои таълим дар асоси Стандарти давлатии таҳсилоти миёнаи касбӣ таҳия гардида аз тарафи
Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад.**

1. Нақшаҳои намунавии таълимӣ санади асосӣ ба шумор рафта, дар асоси Стандарти давлатии таҳсилоти миёнаи касбӣ таҳия гардида дар давоми панҷ сол иваз намешаванд.

2.Мехнатталаби фаъолияти таълимӣ дар ҳамаи шаклҳои нақшаҳои таълимӣ бо Стандарти давлатии таҳсилоти миёнаи касбӣ муқаррар карда мешавад. Нақшай таълим дар асоси нақшаҳои намунавӣ тартиб дода мешавад.

3.Нақшаҳои кории таълимими, ки асос барои ҳисобу китоби меҳнатталабии фаъолияти таълимии омӯзгорон мебошанд, ҷонишини директор оид ба кори таълим дар заманаи нақшаҳои намунавӣ тартиб медиҳанд ва онҳо аз ҷониби директор дар Шурои омӯзгорӣ (олимон) баррасӣ карда мешаванд.

Ин нақшаҳо барои ҳисоби бастҳои (штатҳои) кории ҳайати омӯзгорони муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи қасбӣ ҳамчун заминай асосӣ хизмат мерасонанд.

4. Накшаҳои кории таълимӣ аз рӯи зарурият ва пайдарпайи азхуднамои мазмуни барномаҳои таълимӣ бояд се гурӯҳи фанҳоро фаро гиранд:

- фанҳои умумӣ – гуманитарӣ;
 - фанҳои табиию риёзӣ;
 - фанҳои таҳассусӣ;

5. Микдори пурраи хачми соатхой таълимиро. Стандарти давлатии таҳсилоти миёнаи қасбӣ муайян мекунад.

6.Нақшаҳои инфириодии таълимӣ, ки самту равияи таҳсилоти ҳар як донишҷуру дар алоҳидагӣ муайян месозанд ва аз тарафи донишҷӯ бо мадади омӯзгорони мутасаддӣ барои ҳар як соли таълимӣ тибқи тартиби муқарраршуда тартибу таҳия карда шуда азхуд менамояд.

7.Муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ раванди таълимро дар ҳаҷми пуррааш бо фароҳам овардани ҳама гуна сарҷашмаҳои иттилоотӣ: китобҳои дарсӣ, дастуруламалҳои таълимӣ, методӣ, таҳқиқотҳо ва тавсияномаҳои оид ба фанҳо таҳияшуда, маводи фаъоли тавзехшаванд ва роҳнамоҳо оид ба кори мустақилона, китобҳои дарсии электронӣ, дарёфти иҷозат ба захираҳои таълимии шабакаи байналмилалии Internet таъмин менамояд. Маҷмӯи маводи таълимӣ-методӣ оид ба фан барои омӯзгор ва донишҷӯ дар алоҳидагӣ фароҳам оварда мешавад. Ба гайр аз он, ҳар як донишҷӯ барои тамоми давраи таҳсил дар муассисаи таҳсилоти миёнаи касбӣ бо маълумотнома-роҳнамои таълимӣ таъмин карда мешавад. Ҳамзамон, муассисаи таҳсилоти миёнаи касбӣ раванди таълимии низоми гайрианъанавии таҳсилро бо тамоми асбобу анҷом ва таҷҳизоти зарурӣ (бинои таълимӣ, лабораторияҳои илмию таълимӣ, маводи масрафшавандай зарурӣ, бошишгоҳҳои таҷрибавӣ, хобгоҳҳо, бунгоҳҳои тиббӣ ва гайраҳо) таъмин менамояд.

8. Сохтори нақшай таълимии таҳсилот 9 фаслро дарбар мегирад.

Намунаи нақшай таълимӣ (4 сола)

а) раванди таълим (дар хафта)

1. Чадвали раванди таълим

Аломатхой истифодашуда лар чалвали раванди таълим

Тахсили назарияйы

1

Аттестацияи чорӣ

5

Тачрибаомұзии таълимӣ

O

Таңрибаомұзии истексолій

X

б) маҷмӯи буҷаи вақт (дар ҳафта)

Дар ҷадвали маҷмӯи буҷаи вақт, төъдоди ҳафтаҳои имтиҳонӣ, баҳши назариявӣ, санчиши марҳилавӣ, сессияи имтиҳонӣ, таҷрибаомӯзии таълими, таҷрибаомӯзӣ (истеҳсолӣ, омӯзгорӣ), кори дипломӣ, аттестатсияи давлатӣ, таътил, вақти захиравӣ ва ҷамъи ҳафтаҳо нишон дода мешавад.

Курс	Таълими назариявӣ		сессии имтиҳонӣ (ҳафта)	Таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ ва таълими (дар ҳафта)			Лоиҳаи дипломӣ (аттестатсиияи давлатӣ)	Таътил (дар ҳафта)	Ҷамъи умумии ҳафтаҳо дар соли таҳсил
	ҳафта	соат		Таълими	Истеҳсолӣ	Пешаздипломӣ			
1	36	1224	4					12	52
2	36	1224	4					12	52
3	31	1054	3	3	5			10	47
4	28	952	3			6		2	39
Ҷамъ	131	4454	14	3	5	6		36	192

в) нақшаи раванди таълим**Нақшаи раванди таълим зерфаслҳои зеринро фаро мегирад:**

Номгӯи фанҳо мутобики талаботи минимуми барномаи хатмии Стандарти давлатии таҳсилоти миёнаи касбӣ; ҳаҷми соатҳои аудиторӣ мутобики Стандарти давлатии таълими таҳсилоти миёнаи касбӣ; шакли натиҷаи назорат; (санчиш, имтиҳон) миқдори корҳои курсӣ ва лоиҳаи кори курсӣ; төъдоди умумии сарборӣ: ҳаҷми дарсҳои аудиторӣ; кори мустақилонаи донишҷӯ; тақсимоти фанҳо ба курсҳо ва семестрҳо.

Р/т	Номгӯи фанҳо	Тақсимот аз рӯи семестрҳо		Лоиҳаи кори курсӣ	Ҳаҷми соатҳо				Тақсимот аз рӯи курс ва семестр								
		имтиҳон	санчиш		ҳамагӣ	Машгулият дар дарсӣ (аудиторӣ)	Корхон лаб. ва манғ. амалий	Кори мустақилона	курси 1		курси 2		курси 3		курси 4		
									Семестр		1	2	3	4	5	6	
		1	2		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
									18	18	18	18	18	13	12	16	18

Баҳши фанҳои умумӣ-гуманитарӣ

Бо мақсади такмил додани сатҳи ҷаҳонбинии донишҷӯ, мукаммал намудани донишҳои сиёсӣ, фаро гирифтани равандҳои сиёсии ҷомеаи муосир, ташаккули ахлоқи ҳамида, дарки зебогии олам ва тақвияти рафтору кирдор, одоби муошират, ки донишҷӯ тавонад ба воситаи шинохти хеш мавқеи худро дар ҷомеа муайян намуда, малака ва маҳорати хешро тақвият баҳшад. Бо назардошти ворид шудани Ҷумҳурии Тоҷикистон ба фазои ягонаи иқтисодию сиёсии ҷомеаи ҷаҳонӣ, қабул намудани арзишҳои умумибашарӣ, ба даст овардани истиқлолияти миллӣ дар нақшаҳои таълими миёнаи касбӣ ҳамчун фанҳои ҳатмӣ аз соли таҳсили 2011 - 2012 ба нақшаҳои таълими нав ворид карда шудаанд. Таълими фанҳои мазкур дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ пешбинишуда маданияти хуқуқӣ ва дарку эҳсоси равандҳои ҳаёти иқтисодии ҷомеаро дар тафаккури донишҷӯ ташаккул медиҳад.

Силсилаи **фанҳои гуманитарӣ** 10 фанро фаро гирифта, дар талаботи минимуми барномаи хатмии Стандарти давлатии таълими таҳсилоти миёнаи касбӣ дода мешавад. Дар тамоми муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон новобаста аз шакли ташкилию хуқуқӣ ва мансубияти идориашон, дар баҳши якуми нақшаҳои таълими омӯхтани фанҳои пешбинишуда талаботи ҳатмӣ мебошад.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
I Баҳши фанҳои гуманитарӣ																	
1	Таърихи ҳалқи тоҷик	2	1,3			142	110		32	2	2	2					
2	Забони тоҷикӣ	2,4	1,3			198	152		46	2	2	2	3				
3	Забони ҳориҷӣ	2	1			106	82		24	2	3						
4	Забони русӣ	2,4	1,3,5			296	228		68	2	2	2	2	2	2	2	
5	Фалсафа	4	3			92	70		22					2	2		
6	Тарбияи ҷисмонӣ		1,2,3,4,5			244	188		56	2	2	2	2	2			
7	Сотсиология		5			46	36		10					2			
8	Хуқуқ		4			52	40		12				2				
9	Адабиёти тоҷик	2,4,6	1,3,5			158	122		36	2	2	2	1				
10	Таърихи умумӣ	2	1			52	40		12	2							
11	Фанни интиҳобӣ					46	36		10			2					

	Чамъ				1188	916		272	14	13	12	10	8	4	2
--	------	--	--	--	------	-----	--	-----	----	----	----	----	---	---	---

Бахши фанҳои табиию риёзӣ

Бахши дуюми нақшаҳои таълимӣ омӯзиши фанҳои табиию риёзиро дар бар мегирад.

II	Бахши фанҳои табиатшиносию риёзӣ															
1	Информатика	2, 5	1,3,4			244	188	62	56	2	2	2	2			
2	Экология		5			44	34		10					2		
3	Алгебра	2,4	1,3			158	122		36	2	2	2	1			
4	Геометрия					106	82		24	2	3					
5	Физика	1,3	2,4			158	122	30	36	2	2	2	1			
6	Химия	2	1			106	82	22	24	2	3					
7	Биология	2	1			106	82		24	2	3					
8	Мудофиаи шаҳрвандӣ		3,4			88	68		20			2	2			
9	Географияи Тоҷикистон бо асосҳои демография		3			46	36		10					2		
10	Фанҳои интихобӣ					46	36		10			2				
	Чамъ					1102	852	114	250	12	17	8	6	6		

Бахши фанҳои таҳассусӣ

Фанҳои таҳассусӣ аз ҷониби мутаҳассисони муассисаи таҳсилоти миёнаи касбӣ муайян карда мешаванд.

Дар баробари таълими фанҳои вобаста ба касб, инчунин фаро гирифтани таҷрибаомӯзии таълимии истеҳсолӣ ва иҷроиши рисолаи ҳатмнамоӣ (кори дипломӣ) ҳатмист.

III	Фанҳои таҳассусӣ															
1.																
2																
3.																
4.																
5.																
6.																
7																
8																
9																
10																
11																
12																
13																
14																
15																
16	Фанҳои интихобӣ															
	Чамъ															
	Ҳамагӣ					4454		1336	34	34	34	34	34	34	34	
	Миқдори имтиҳонҳо															
	Миқдори санчишҳо															
	Кори курсӣ															
	Фанҳои факултативӣ															

Фасли 3-юми нақшаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ феҳрасти фанҳои интихобиро фаро мегирад. Нишон додани фанҳои интихобӣ барои ҳар як бахши фанҳои гуманитарӣ, табиию риёзӣ, таҳассусӣ ва таҷрибаомӯзӣ ҳатмӣ буда, онҳоро Шӯрои омӯзгории (олимони) муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ муайян менамояд. Фанҳои интихобӣ дар қисми нақшаи тадрису таълим тавре бояд ҷойгир карда шаванд, ки онҳо дар ҳар як семестр аз 5% то 10%-ро фаро гиранд.

Машғулиятҳои факултативӣ

Ҳаҷми машғулиятҳои факултативӣ дар тамоми давраи таҳсил на бояд аз 100 соат бештар бошад.

Дар ин қисмат муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ ҳар сол дар Шӯрои омӯзгории муассисаи таълимӣ бо дарҳости иттиҳодия методӣ ва кафедраҳо барои як соли таҳсил фанҳое, ки омӯзишашон дар бахши машғулиятҳои факултативӣ пешбинӣ гардидаанд, барои омӯхтани онҳо иҷозат медиҳад.

таҷрибаомӯзӣ (таҷрибаи истеҳсолӣ ё таҷрибаи омӯзгорӣ);

	Намуди таҷрибаомӯзӣ	Семестр	Ҳафта
1.			
2.			
3.			

Номгӯи синфонаҳо, кабинетҳо, озмоишгоҳ ва устоҳонаҳо;

Т/р	Номгӯи пурраи синфонаҳо, кабинетҳо, озмоишгоҳҳо ва устоҳонаҳо
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	

Номгӯи фанҳое, ки ба аттестатсияи давлатӣ дохил карда мешаванд

Т/р	аттестатсияи давлатӣ	Рисолаи хатм (кори дипломӣ)
1		
2		
3		
4		

Шарҳи нақшай таълимӣ

1. Фанҳои забони тоҷикӣ, забони русӣ, забони ҳориҷӣ, технологияи информационӣ, таълими меҳнат, таҷрибаомӯзии омӯзгорӣ, ҳангоми дар гурӯҳ будани 24 нафар донишҷӯ ба зергурӯҳҳо чудо карда мешавад.

2. Барои ҳар як фане, ки имтиҳони ҷорӣ дорад 2 соат машварат чудо карда мешавад.

3. Барои ҳар як фанни аттестатсияи давлатӣ 10 соат машварати обзорӣ муайян карда мешавад.

4. Ҷамъи умумии соатҳо дар муддати 4 соли таҳсил талаботи стандарти давлатии таҳсилот -5790 аз ин: соатҳои аудиторӣ-4454 соат

соатҳои мустақилона-1336 соат

соатҳои фанҳои факултативӣ-90 соат

соатҳо барои машварат-90 соат

соатҳо барои ҳама намуд таҷрибаомӯзиҳо-..... соат

соатҳо барои аттестатсияи давлатӣ-..... соат

5. Донишҷӯён дар давоми 4 соли таҳсил 2 кори курсӣ аз месупоранд.

6. Фанҳои интиҳобӣ вобаста ба ҳар як баҳш дар доираи соатҳои пешбинишуда аз тарафи Шӯрои педагогӣ (олимон) муайян карда шуда гузаронида мешавад.

7. Фанҳои факултативӣ аз тарафи Шӯрои педагогӣ (олимон) муайян карда шуда, тибқи нишондоди нақшай таълимӣ гузаронида мешавад.

1. Нақшои таълимии таҳсилот дар асоси нақшай таълимии асосии намунавӣ, ки аз тарафи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ шудааст, таҳия карда мешаванд. Төъдод ва ҳаҷми фанҳои омӯхташавандӣ бояд ба ҳаҷми соатҳо ва төъдоди дар Стандарти давлатии таҳсилот ва нақшай намунавии аз тарафи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳодшуда, мутобиқат намоянд. Ном ва рамзи ихтисос низ бояд ба «Таснифоти давлатии равия ва ихтисосҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» мувоғиқ бошанд. Дар нақшай таълимӣ ҳаҷми умумии сарборӣ аз ҳар як фан ва тақсими он ба машғулиятҳои корҳои мустақилона бо роҳбарии омӯзгор ва мустақилонаи донишҷӯ бояд нишон дода шавад.

Дар асоси нақшай таълимӣ муассисаи таълимӣ нақшоҳои кориро тартиб медиҳанд.

2. Ҳангоми таҳияи барномаҳои (нақшай) таълимӣ шаклҳои таълим дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ ба монандӣ:

- лексия;
- дарсҳои амалӣ;
- семинар ё коллоквиум;
- дарсҳои лабораторӣ;
- Таҷрибаомӯзии таълимӣ;
- таҷрибаомӯзӣ (таҷрибаомӯзиҳои таълимӣ ё истехсолӣ);
- санчиши марҳилавӣ;
- кори мустақилона бо роҳбарии омӯзгор;

- кори мустақилонаи донишҷӯ;
- мусоҳибаҳои фардӣ;

Муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ метавонад шаклҳои дигари таълим: машваратҳо, корҳои санчишӣ, корҳои мустақилона, корҳои курсӣ, реферат ва рисолаи хатмнамоиро бо қарори Шӯрои омӯзгорӣ мукаррар намояд.

3. Ҳангоми таҳияи нақшай таълимии корӣ муассисаи таҳсилоти миёнаи касбӣ хуқуқ надорад, ки мӯҳлати дар нақшашои намунавии таълимӣ нишондодашудаи сессияи имтиҳонӣ, таҷрибаомӯзиҳо, атtestатсияи чамъбастии давлатӣ ва таътилро аз рӯи ин ё он самти омода соҳтани мутахассисон вобаста ба талаботи Стандартҳои давлатии таҳсилот тағиیر дидад. Сарбории донишҷӯ дар ҳар як ҳафта ба ҳисоби миёна дар дарсхои таълимии омӯзгорон бояд 34 соати таълимӣ зиёд набошад.

4. Интихоби «Фанҳои интихобӣ» барои донишҷӯ ҳатмист (донишҷӯ бояд фанҳои интихобиро муайян намуда, онҳоро омӯзад.

Меъёри баҳогузорӣ дар ҳолати гузаштан ба низоми нави таълим(кредит)

1. Аз рӯи ҳамаи фанҳое, ки ба нақшай таълимии муассисаи таҳсилоти миёнаи касбӣ ворид шудаанд, баҳои чамъбастӣ (аъло (A, A_-, B_+), хуб (B, B_-, C_+), қаноатбахш (C, C_-, D), ғайриқаноатбахш (F)) пешбинӣ шавад. Аз фанни тарбияи ҷисмонӣ, аз рӯйи ҳисоби ҳафтае 2 соат дар курси 1-ум, семестри дуюм ва курси дуюм семестри сеюм санчиши чамъбастӣ ба нақша гирифта шавад. Баҳои чамъбастӣ бояд қисмҳои зеринро дар баргирад:

- санчишҳои рейтингии марҳилавӣ - 50% (ё 40%);
- имтиҳони чамъбастӣ -50% (ё 60%).

2. Ифодаи ҳарфии баҳои имтиҳони чамъбастӣ аз рӯйи ҷадвали зерин муайян карда мешавад:

Ифодаи аддии баҳо	Фоизи ҷавобҳои дуруст (бо %)	Ифодаи анъанавии баҳо
4,0	95 - 100	Аъло
3,7	90 - 94	
3,4	85 - 89	
3,0	80 - 84	
2,7	75 - 79	Хуб
2,4	75 - 74	
2,0	65 - 69	
1,7	60 - 64	
1,4	55 - 59	Қаноатбахш
1,0	50 - 54	
0	0 - 49	
		Ғайриқаноатбахш

3. Шарҳи баҳо:

A	« Аъло » - мазмуну мундариҷаи назариявии курс пурра ва бенорасоӣ азхуд шуда, малакаю маҳорати зарурии пешбуруди амалии кор бо маводи фарогирифта ба шакли муайян даромадаанд, ҳамаи вазифаҳои дар барномаи таълимӣ пешбинишуда ба иҷро расида, сифати иҷроиши аксарияти онҳо ба шумораи ҳолҳои дар ҳадди баландтарин (максимум) нишондодашуда, наздик баҳогузорӣ мешавад.	A
B	« Хеле хуб » - мазмуну мундариҷаи назариявии курс пурра ва бенорасоӣ азхуд шуда, малакаю маҳорати зарурии пешбуруди амалии кор бо маводи фарогирифта, асосан , ба шакли муайян даромадаанд, ҳамаи вазифаҳои дар барномаи таълимӣ пешбинишуда ба иҷро расида, сифати иҷроиши аксарияти онҳо ба шумораи ҳолҳои дар ҳадди баландтарин (максимум) нишондодашуда, наздик баҳогузорӣ мешавад.	B
B₋ C₊	« Хуб » - мазмуну мундариҷаи назариявии курс пурра ва бенорасоӣ азхуд шуда, барҳе аз малакаю маҳорати зарурии амалан пешбуруди кор бо маводи фарогирифта ба таври нокифоя ба шакли муайян даромадаанд, ҳамаи вазифаҳои дар барномаи таълимӣ пешбинишуда ба иҷро расида, сифати иҷроиши ҳеч яке аз онҳо ба шумораи ҳолҳои дар ҳадди ақали (минимум) нишондодашуда, баҳогузорӣ нашудааст, дар иҷроиши баъзе вазифаҳо бо иштибоҳ роҳ дода шудааст.	C
C C₋	« Қаноатбахш » - мазмуну мундариҷаи назариявии курс қисман азхуд шудааст, vale норасоиҳои ҷойдошта ҳусусияти мухим надоранд , малакаю маҳорати зарурии пешбуруди амалии кор бо маводи фарогирифта, асосан , ба шакли муайян даромадааст, аксарияти вазифаҳои пешбининамудаи барномаи таълимӣ ба иҷро расида, ҳамзамон, баъзе аз вазифаҳо иҷрошуда эҳтимол иштибоҳ доранд.	D
D	« Миёна » (зинаи пасттар аз « қаноатбахш ») - мазмуну мундариҷаи назариявии курс қисман азхуд шудааст, барҳе аз малакаҳои амалии корӣ ба шакли муайян надаромадааст , аксарияти вазифаҳои пешбининамудаи барномаи таълимӣ иҷро нагардидаанд ва ё сифати иҷроиши қисме аз онҳо ба адди ҳолҳои дар ҳадди ақали (минимум) нишондодашуда, баҳогузорӣ шудааст.	E
D₋	« Шартан ғайриқаноатбахш » - мазмуну мундариҷаи назариявии курс қисман азхуд шудааст, малакаи зарурии амалии кор ба шакли муайян надаромадааст , аксарияти вазифаҳои дар барномаи таълимӣ пешбинишуда иҷро нагардидаанд ва ё сифати иҷроиши онҳо ба адди ҳолҳои дар ҳадди ақали (минимум) нишондодашуда, наздик баҳогузорӣ шудааст, дар сурати пешбуруди кори мустакилонаи иловагӣ бо маводи курс эҳтимоли баландбардории сифати иҷрои вазифаҳои таълимӣ	F

	имконпазир аст.	
F	«Бешубұха ғайриқаноатбахш» - мазмуну мундарицаи назариявии курс аzхуд нашудаааст , малакаи зарурии амалии кор ба шакли муайян надаромадааст, ҳамаи вазифаҳои таълимии ичрошуда саҳву хатоҳои дағал доранд, кори мустақилонаи иловагӣ бо маводи курс ба ҳеч навъ болоравии назарраси сифати ичрои вазифаҳои таълимӣ мусоидат карда наметавонад .	F

4. Шаклҳои санчиши дониш

ХАТТИЙ	Тестикунонии ботил (ботил бо он маъно, ки тестикунонии воқеӣ набуда, танҳо интихоби маҷмӯи саволҳои сершуморест, яъне супориш ҷиҳати интихоби ҷавоби дуруст) тавассути варақаи расмӣ (бланка) ё компьютер доир карда мешавад, ки дар ин маврид аз маҷмӯи муҳокимаҳо бояд ҷавоби дуруст интихоб карда шавад.
	Эссе – таҳияи ҷавобҳои хаттӣ ба мавзӯъҳои супоридашуда. Коркарди мустақилона ва омезишиҳии маводро талаб карда, меъёри дақиқи баҳогузорӣ ва шарҳу тафсири омӯзгорро тақозо менамояд. Рефератҳо, мақолаҳо, шарҳи таълифотҳои илмӣ (монографияҳо), консепсияҳо, аз навъҳои хаттии санчиши дониш маҳсуб мейбанд. Таълифи ҳар яке аз навъҳои эҷодиёти хаттӣ меъёри дақиқи арзёбии таҳияи дастурҳои методиро тақозо менамояд.
ШИФОҲӢ	Гузоришиҳӣ, иттилоотрасонӣ, маърӯзаҳо, аз навъҳои санчиши шифоҳии дониш ба ҳисоб мераванд. Чунин навъҳои санчиши шифоҳии дониш, ки дар ҳуд бояд арзёбии ҷузъи иртиботӣ (коммуникативӣ) ва намунаҳои аъло, хуб ва қаноатбахши гузоришиҳиро фаро гиранд, бояд аз ҷониби омӯзгор ба вучуд оварда шаванд. Меъёри арзёбии намоиши маҳорат талаб карда мешавад.
	Сӯҳбати гайрирасмӣ. Иштирок дар мубоҳисаҳо. Арзёбии корҳои гурӯҳӣ. Муҳокимаӣ дастаҷамъонаи мақолаи илмӣ ва ё матни душвор метавонад намунаи супориш бошад. Меъёри арзёбии намоиши маҳорат тақозо мегардад.

Шакли таълими гоибона

1. Дар шакли таълими гоибона дар давоми соли таҳсил ҷиҳати пешбуруди кор бо омӯзгор барои донишҷӯ дар ҳаҷми на камтар аз 160 соати таълимӣ ҷудо карда мешавад.
2. Муҳлати таҳсил дар шакли таълими гоибона нисбат ба мӯҳлати муайяншудаи таҳсил дар шакли таълими рӯзона аз тарафи муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ ба муддати як сол зиёд карда мешавад.

12.Меъёрҳои буҷаи вақт барои омӯзгор

- 1.Фанҳои забони тоҷикӣ, забони русӣ, забони ҳориҷӣ, технологияи информатсионӣ, таълими меҳнат, таҷрибаомӯзии омӯзгорӣ, ҳангоми дар гурӯҳ будани 24 нафар донишҷӯ ба зергурӯҳҳо ҷудо карда мешавад.
- 2.Барои ҳар як фане, ки аттестатсияи ҷорӣ дорад 2 соат машварат ҷудо карда мешавад.
- 3.Барои ҳар як фане, ки донишҷӯён аттестатсияи давлатӣ месупоранд 10 соат машварати обзорӣ муайян карда мешавад.

13. Ташкил ва роҳбарии таҷрибаомӯзиҳои таълими истеҳсолӣ

1. Барои ташкил ва гузаронидани таҷрибаомӯзиҳои истеҳсолӣ ва таълими истеҳсолӣ Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ҳар як муассисаи таҳсилоти миёнаи касбӣ рӯйхати корхонаҳои истеҳсолиро ҳамчун базаҳои асосӣ муайян менамояд. Чунин рӯйхатҳо ба муҳлати на камтар аз 5 сол тасдиқ карда мешаванд. Дар тартибидҳӣ ва тасдиқкунии ин рӯйхатҳо вазоратҳои даҳлдори ҷумҳурӣ бо пешниҳоди Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон саҳм мегиранд. Ҳангоми мураттабсозии ин рӯйхат мавқеи ҷойгиршавии корхонаҳои истеҳсолӣ ва муассисаҳои таълимӣ ба эътибор гирифта мешаванд.
2. Барои ташкил ва гузаронидани таҷрибаомӯзиҳои истеҳсолӣ ва таълимӣ-истеҳсолӣ масъулият бар дӯши директорони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ voguzor карда мешавад.
3. Муҳлати гузаронидани таҷрибаомӯзиҳои истеҳсолӣ ва таълимиро вобаста аз ихтисосҳо бо қарори Шӯрои омӯзгорон тағиیر додан мумкин аст.
4. Мақсади асосии таҷрибаомӯзӣ мустаҳкам кардани донишҳои андӯхтаи назариявӣ ва амалӣ, баланд бардоштани сатҳи қобилияти касбӣ, сайқал додани малака ва маҳорат, татбиқи ҳадафнок ва пурраи он барои омезиши донишҳои назариявӣ дар амалу таҷриба нигаронида шудааст.
5. Таҷрибаомӯзӣ масъулият ва муносибати шаҳсии таҷрибаомӯзро нисбат ба кор ва касби интихобкардааш мустаҳкам мегардонад.
6. Таҷрибаомӯзӣ дар доираи талаботи санадҳои меъёрии ҳуқуқии низоми маориф ва муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ созмон дода мешавад.
7. Таҷрибаомӯзӣ маҳорату малакаи касбӣ, маҳорати пешбуруди мустақилонаи фаъолияти ҷамъиятигу истеҳсолӣ, иҷтимоиву сиёсӣ, илмию озмоишӣ ва техникию технологияи донишҷӯро ташаккул медиҳад.
8. Барои таҷрибаомӯзӣ донишҷӯ тибқи шартнома ба муассисае фиристода мешавад, ки ба касби интихобкардааш мутобиқат намояд.
9. Дар барномаи таҷрибаомӯзӣ чун талаботи ҳатмӣ феҳристи фанҳои зарурии назариявӣ дарҷ карда мешаванд, ки қабл аз оғози таҷрибаомӯзӣ донишҷӯ вазифадор аст, ки мазмуну мӯҳтавои онҳоро фаро гирад.
10. Барномаи таҷрибаомӯзӣ аз ҷониби омӯзгорони таҳсисуслӣ бо назардошти ҳусусиятҳои фаъолияти объектҳои таҷрибаомӯзӣ тарҳрезӣ гардида, қабл аз оғози мӯҳлати таҷрибаомӯзӣ ба ихтиёри донишҷӯён voguzor карда мешавад.
11. Донишҷӯ дар давраи таҷрибаомӯзӣ ҳуқук дорад аз ичрои корхое, ки дар барномаи таҷрибаомӯзӣ пешбинӣ нагардидаанд ва ба рушду такомули минбаъдаи касбии ў мамониат менамоянд, сарфи назар намояд.

12. Ба таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ дар заминаи мувофиқати мазмуну мундариҷаи ҳисботи корҳои иҷронамудаи донишҷӯ ва тақризи роҳбари таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ баҳои ниҳоӣ гузашта мешавад.

13. Дар ҳолати аз ҷониби донишҷӯ иҷро накардан муқаррароти барномаи таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ ва дар ҳамин асос сазовори баҳои «ғайриқаноатбахш» гардидани ў ба донишҷӯ дар ҳолате барои такроран берун аз дарс гузаштани таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ иҷозат дода мешавад, ки агар аз дигар фанҳои таълимӣ қарзи ақадемӣ надошта бошад. Макони таҷрибаомӯзии истеҳсолиро шуъбаи таҷрибаомӯзии муассисаи таълимӣ бо мувофиқаи омӯзгорони фаннӣ муайян менамояд.

14. Пас аз анҷоми таҷрибаомӯзӣ донишҷӯ вазифадор аст, ки ба омӯзгорони даҳлдор ҳуҷҷатҳои зеринро пешниҳод намояд: рӯзнома, нақшай тақвимӣ, ҳисбот, роҳҳат, тавсифномаи донишҷӯ оид ба фаъолияти таҷрибаомӯзии касбӣ.

15. Натиҷаи таҷрибаомӯзиро донишҷӯ бо ҳисботи муфассал дар назди комиссияи таъсисдодаи омӯзгорони таҳассусӣ ҳимоя менамояд. Комиссия ба фаъолияти донишҷӯ баҳои воқеӣ гузашта, дар дафтарчай аттестатсионӣ ва варақаи аттестатсионӣ онро дарҷ менамояд.

16. Дониш, малака, маҳорат ва қобилияти касбии донишҷӯи таҷрибаомӯз дар низоми анъанавии таҳсилот бо меъёри баҳогузории тафриқавӣ «5» (аъло), «4» (хуб), «3» (қаноатбахш), «2» (ғайриқаноатбахш) муайян карда мешавад.

17. Донишҷӯи таҷрибаомӯз масъулияти зерин дорад:

- супоришҳои барномаи таҷрибаомӯзиро пурра иҷро намояд;
- ба қоидаҳои тартиботи доҳилии корҳонаҳои истеҳсолӣ итоат намояд;
- қоидаҳои бехатарии техникӣ, муҳофизати меҳнат, беҳдошти санитарии истеҳсолиро омӯзанд ва ба таври қатъӣ риоя намояд;
- бо супориши омӯзгорони таҳассусӣ дар корҳои навоварӣ (ратсионализаторӣ) ва ихтироъотӣ ширкат варзад;
- барои корҳои иҷрошаванда ва натиҷаҳои он ба монанди кормандони бастии (штатӣ) корҳонаҳои истеҳсолӣ масъулият ҳис намояд;
- доир ба рафти таҷрибаомӯзии таълимию истеҳсолӣ, мундариҷаи лексияҳои шунида, сӯҳбатҳо бо масъулини корҳонаҳо ва ғайра дар рӯзнома қайдҳои зарурӣ намояд;
- доир ба иҷрои ҳамаи нуқтаҳои барномаи таҷрибаомӯзӣ ба роҳбари таҷрибаомӯзӣ ҳисботи хаттӣ пешниҳод намуда, санчиш супорад.

18. Таҷрибаомӯзии «Дарсҳои санчишӣ»

Мақсади таҷрибаомӯзии «Дарсҳои санчишӣ» аз он иборат аст, ки таҷрибаомӯzon маҳорату малакаи касбиро дар давоми таҷрибаомӯзӣ дар мактабҳои базавӣ азҳуд намоянд.

Баҳои ҷамъбастӣ ба таҷрибаомӯз дар оҳири таҷрибаомӯзӣ аз рӯйи баҳоҳои «Дарсҳои санчишӣ» гузашта мешавад. Агар баҳои ҷамъбастии дарси санчишӣ аз ягон фан ғайриқаноатбахш бошад, онгоҳ баҳои ҷамъбастӣ ғайриқаноатбахш ҳисобида мешавад. Мувофиқи ҷадвали таҷрибаомӯзӣ ба ҳар як зер гурӯҳ дар як рӯз 3-4 дарс гузашта мешавад. Ҳар як зер гурӯҳ бо мушовир ба як синф медарояд. Дар рӯзи таҷрибаомӯзӣ ягон хел дарси иловагӣ ва ё ҷамъомад гузаронида намешавад. Ҳамаи аъзоёни зер гурӯҳ муаллими синф ва мушовир бояд дар дарс иштирок намоянд.

19. Музддиҳӣ барои таҷрибаомӯзии дарсҳои намунаӣ

1. Агар муаллим дарси намунаӣ гузарад, ба вай барои 1,5 соат барои ташкили дарс ҳақ дода мешавад.

Роҳбарияти муассисаи таълимӣ ҳангоми таҳияи нақшоҳои таълимӣ аз ҳуҷҷатҳои зерин истифода барад: «Низомномаи намунавии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Стандарти давлатии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ ва номгӯи ихтисосҳо», «Низомномаи аттестатсиияи ҷамъбастии давлатӣ» ва «Тартиби қабули санчишу аттестатсиияи ҷории донишҷӯён».

«Тасдиқ мекунам»

ВАЗОРАТИ МАОРИФИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН НАҚШАИ ТАЪЛИМИИ НАМУНАВӢ

барои муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ аз рӯйи ихтисоси: (рамз) ихтисос.....

Б. Одинаев
«_____» 2013

Taxaccyc-

1. Җадвали раванди таълим

4-сола

Аломатҳои истифодашуда дар ҷадвали раванди таълим

Тахсили назарияй

Сессия

Тачрибаомұзии таълими

O

Тачрибаомұзии истекхсолі

X

Кори дипломъ

Д

Имтихони давлатӣ

11

Таътил

=

2. Маълумотҳои чамъбастӣ оид ба вақти буҷетӣ

Курс	Таълими назарияйӣ		сессия имтиҳонӣ (хафта)	Таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ ва таълимӣ (дар ҳафта)			Лоиҳаи дипломӣ (аттестатси яи давлатӣ)	Таътил (дар ҳафта)	Чамъи умумии ҳафтаҳо дар соли хониш
	хафта	соат		Таълимӣ	Истеҳсолӣ	Пешаздипломӣ			
1	36	1224	4					12	52
2	36	1224	4					12	52
3	31	1054	3	3	5			10	47
4	28	952	3		6			2	39
Чамъ	131	4454	14	3	11			36	192

III Нақшай раванди таълим

	Фанҳои таҳассусӣ																
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	
6																	
7																	
8																	
	Фанҳои интихобӣ			116	90		26							2	2	2	
	Ҷамъ																
	Ҳамагӣ			5790	4454		1336	34	34	34	34	34	34	34	34	34	
	Миқдори имтиҳонҳо																
	Миқдори санҷишҳо																
	Кори курсӣ																
IV	Фанҳои факултативӣ			116	90		26							2	2	2	

Эзоҳ: Ба миқдори 90 соат барои консултатсия муайян шудааст.

таҷрибаомӯзӣ (таҷрибаи истеҳсолӣ ё таҷрибаи омӯзгорӣ);

	Намуди таҷрибаомӯзӣ	Семестр	Хафта
1.			
2.			
3.			
4.			

Номгӯи синфонаҳо, кабинетҳо, озмоишгоҳ ва устоҳонаҳо;

T/p	Номгӯи пурраи синфонаҳо, кабинетҳо, озмоишгоҳҳо ва устоҳонаҳо
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	

Номгӯи фанҳое, ки ба аттестатсия давлатӣ доҳил карда мешаванд

T/p	аттестатсия давлатӣ	Рисолаи хатм (кори дипломӣ)
1		
2		
3		
4		

Шарҳи нақшашаи таълимӣ

1. Фанҳои забони тоҷикӣ, забони русӣ, забони ҳориҷӣ, технологияи информатсионӣ, таълими меҳнат, ҳурофоти арабӣ, таҷрибаомӯзии омӯзгорӣ, ҳангоми дар гурӯҳ будани 24 нафар донишҷӯ ба зергурӯҳҳо чудо карда мешавад.

2. Барои ҳар як фане, ки имтиҳони ҷорӣ дорад 2 соат машварат чудо карда мешавад.

3. Барои ҳар як фане, ки донишҷӯён имтиҳони давлатӣ месупоранд 10 соат машварати обзорӣ муайян карда мешавад.

4. Ҷамъ умумии соатҳо дар муддати 4 соли таҳсил талаботи стандарти давлатии таҳсилот -5790

аз ин: соатҳои аудиторӣ-4454 соат

соатҳои мустақилона-1336 соат

соатҳои фанҳои факултативӣ-90 соат

соатҳо барои машварат-90 соат

соатҳо барои ҳама намуд таҷрибаомӯзихо-612 соат

соатҳо барои аттестатсия давлатӣ-144 соат

5. Донишҷӯён дар давоми 4 соли таҳсил 2 кори курсӣ аз педагогика ва методикаи таълими фанҳо месупоранд. Донишҷӯёне, ки дар соли аввал аз педагогика кори курсӣ навиштанд дар соли оянда аз методикаи таълими яке аз фанҳо кори курсиро иҷро менамоянд ё баракс.

6. Фанҳои интихобӣ вобаста ба ҳар як баҳш дар доираи соатҳои пешбинишуда аз тарафи Шӯрои педагогӣ (олимон) муайян карда шуда гузаронида мешавад.

7. Фанҳои факултативӣ аз тарафи Шӯрои педагогӣ (олимон) муайян карда шуда тибқи нишондоди нақшашаи таълими гузаронида мешавад.

Эзоҳ: 1. Шӯрои методии коллек ҳуқуқ дорад, ки дар мувоғиға бо Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон

ба нақшашаи таълими тағйирот ворид намояд

2. Нақшашаи таълими аз 1 сентябри соли 2013 амалӣ мешавад.

Сардори Раёсати таҳсилоти ибтидой ва миёнаи қасбии
Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон

А. Мирзоев

Раиси Шӯрои таълимию методии МЧТМ

Ш. Ёрмуҳамедов

«Тасдиқ мекунам»
Мувини Вазири маорифи
Чумхурии Тоҷикистон

Б. Одинаев
«_____» 2013

ВАЗОРАТИ МАОРИФИ ЧУМХУРИИ ТОҶИКИСТОН
НАҚШАИ ТАЪЛИМИИ НАМУНАВӢ
барои муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ
аз рӯйи ихтисоси: (рамз) ихтисос

Тахассус-

1. Ҷадвали раванди таълим

(3 сола)

Моҳ	Сентябр		Октябр		Ноябр		Декабр		Январ		Феврал		Март		Апрел		Май		Июн		Июл		Август				
Хафта	1	8	15	22	29	6	13	20	27	3	10	17	24	1	8	15	22	29	5	12	19	26	2	9	16	23	30
	7	14	21	28	5	12	19	26	2	9	16	23	30	7	14	21	28	4	11	18	25	1	8	15	22	29	
Курс	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
	1																		32	33	34	35	36	37	38	39	
	2																		30	31	35	36	37	38	39	40	
	3	X								X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	

Таҳсили назариявӣ

Сессия атт-нӣ

Таҷрибаомӯзии таълими

0

Таҷрибаомӯзии пешаздипломӣ

X

Кори дипломӣ

Аттестатсияи давлатӣ

Таътил

Таҷрибаомӯзӣ
бе таълими назариявӣ

2. Маълумотҳои ҷамъбастӣ оид ба вақти буҷетӣ

Курс	Таълими назариявӣ		сессияи аттестатсионӣ (хафта)	Таҷрибаомӯзии истехсолӣ ва таълими (дар хафта)			Лоиҳаи дипломӣ (аттес-яи давлатӣ)	Таътил (дар хафта)	Ҷамъи умумии ҳафтаҳо дар соли хониш
	хафта	Соат		Таълими	Истехсолӣ	Пешаздипломӣ			
1	35	1190	3					14	52
2	35	1190	3	4				9	51
3	23	782	3		7	5		2	40
Ҷамъ	93	3162	9	4	7	5	4	25	143

3. Нақшай раванди таълим

Р/п	Номгӯи фанҳо	Тақсимот аз рӯйи семестрҳо		Лоиҳаи кори курсӣ	Ҳамагӣ	Ҳачми соатҳо			Тақсимот аз рӯйи курс ва семестр							
		аттестасия	Санҷиш			Машгулият дар дарс	Корҳои лаб. ва машғ.	Кори мустақилона	Курси 1 курси 2 курси 3							
									семестр	1	2	3	4	5	6	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	Ҳафтҳо	18	17	18	17	11	12	
I	Бахши фанҳои умумӣ-гуманитарӣ									10	11	12	13	14	15	
1	Таърихи ҳалқи тоҷик	2				92	70		22		4					
2	Забони тоҷикӣ аз рӯйи ихтисос	1				92	70		22		4					
3	Забони русӣ аз рӯйи ихтисос	2	1			138	106		32	4	2					
4	Забони ҳориҷӣ аз рӯйи ихтисос	4	3			182	140		42		4	4				
5	Фалсафа	4	3			92	70		22		2	2				
6	Тарбияи ҷисмонӣ		2,3			138	106		32	2	2					
7	Хуқуқ	1				46	36		10	2						
8	Сотсиология		3			46	36		10		2					
9	Фанни интиҳобӣ – Этикаи касбӣ		2			46	36		10		2					
	Ҷамъ					872	670		202							
II	Бахши фанҳои табиии риёзӣ															
1	Информатика	2	1			138	106		32	4	2					
2	Экология		2			44	34		10		2					
3	Географияи Тоҷикистон бо асосҳои демографии он		2			46	36	54	10		2					
4	Концепсияи табиатшиносии мусосир		3			46	36		10		2					
5	Алгебра	2	1			73	56		17	1	2					
6	Физика	1				46	36		10	2						
	Ҳимия	3				46	36		10		2					
	Фанни интиҳобӣ	4	3			126	96	54	30	2	2	2				
	Ҷамъ					566	436		130							
III	Фанҳои таҳассусӣ															
1																
2																
3																
4																
5																

6															
7															
8															
9															
10															
11															
12															
13															
14															
15															
16															
17	Фанни интихобӣ-			116	90	26									
	Чамъ														
	Ҳамагӣ			4110	3162	948	34	34	34	34	34	34	34		
	Миқдори имтиҳонҳо														
	Миқдори санчишиҳо														
	Кори курсӣ														
IV	Фанҳои факултативӣ			116	90	26				2	2	2			

Эзоҳ: Ба миқдори 80 соат консултатсия муайян шудааст

таҷрибаомӯзӣ (таҷрибаи истеҳсолӣ ё таҷрибаи омӯзгорӣ);

	Намуди таҷрибаомӯзӣ	Семестр	Хафта
1.			
2.			
3.			
4.			

Номгӯи синфонаҳо, кабинетҳо, озмоишгоҳ ва устоҳонаҳо;

T/p	Номгӯи пурраи синфонаҳо, кабинетҳо, озмоишгоҳҳо ва устоҳонаҳо
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	

Номгӯи фанҳое, ки ба аттестатсия давлатӣ доҳил карда мешаванд

T/p	аттестатсия давлатӣ	Рисолаи хатм (кори дипломӣ)
1		
2		
3		
4		

Шарҳи нақшаша таълимӣ

1. Фанҳои забони тоҷикӣ, забони русӣ, забони хориҷӣ, технологияи информатсионӣ, таълими меҳнат, ҳурофоти арабӣ, таҷрибаомӯзии омӯзгорӣ, ҳангоми дар гурӯҳ будани 24 нафар донишҷӯй ба зергурӯҳҳо чудо карда мешавад.

2. Барои ҳар як фане, ки аттестатсия ҷорӣ дорад 2 соат машварат чудо карда мешавад.

3. Барои ҳар як фане, ки донишҷӯён имтиҳони давлатӣ месупоранд 10 соат машварати обзорӣ муайян карда мешавад.

4. Чамъ умумии соатҳо дар муддати 2 соли таҳсил тибқи талаботи стандарти давлатии таҳсилот 4110

Аз ин соатҳои таълими умумии таълимӣ -4110

соатҳои аудиторӣ-3162 соат

соатҳои мустақилона-948 соат

соатҳои фанҳои факултативӣ-90 соат

соатҳо барои машварат-80 соат

соатҳо барои ҳама намуд таҷрибаомӯзиҳо-614 соат

5. Донишҷӯён дар давоми 2 соли таҳсил 2 кори курсӣ аз педагогика ва методикаи таълими таҷрибаомӯзиҳо месупоранд. Донишҷӯёне, ки дар соли аввал аз педагогика кори курсӣ навиштанд дар соли оянда аз методикаи таълими яке аз фанҳо кори курсиро иҷро менамоянд ё баракс.

6. Фанҳои интихобӣ вобаста ба ҳар як бахш дар доираи соатҳои пешбинишуда аз тарафи Шӯрои педагогӣ (олимон) муайян карда шуда гузаронида мешавад.

7. Фанҳои факултативӣ аз тарафи Шӯрои педагогӣ (олимон) муайян карда шуда тибқи нишондоди нақшаша таълимӣ гузаронида мешавад.

Эзоҳ: 1. Шӯрои методии коллеч ҳуқуқ дорад, ки дар мувоғиға бо Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нақшаша таълимӣ тафйирот ворид намояд

2. Нақшаша таълимӣ аз 1 сентябри соли 2013 амалӣ мешавад.

Сардори раёсати таҳсилоти ибтидой ва миёнаи касбии
Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон

А. Мирзоев

Раиси Шӯрои таълимию методии МЧТМ

